

SVENSKA JOURNALEN

LÄKARMISSIONENS MEDLEMS-
OCH ORGANISATIONSTIDNING
NR 3 JUNI 2019 ÅRGÅNG 95

← Agneta Sjödin besökte
ett flyktingläger i Uganda
och kom hem med ett
reportage som visades
på Mammagalan.

67

procent av alla
mammor känner
sig otillräckliga.

BANGLADESH:

Förändring
startar hos
kvinnorna

TORLEIF SVENSSON:

Starka minnen
bakom linsen

NYA PERSPEKTIV:

Talande bilder
som väcker
vår empati

”Min själ blev stum”

Agneta Sjödin om mötet
med flyktingarna i Uganda

Alla har rätt till ett hem

För oss är det självklart att varje människa har rätt till ett tryggt hem – oavsett var du råkar födas eller bo. Vi är därför stolta över vårt långsiktiga samarbete där vi gemensamt kämpar för gatubarnen i Kampala, Uganda.

För varje såld bostad skänker Mäklarringen pengar till Läkarmissionens arbete på plats. Tillsammans fortsätter vi ge fler utsatta barn ett hem och en ny livschans.

Läs mer på maklarringen.se/litebattre

Foto: Hans-Jörgen Ramstedt

Läkarmissionen

VI HJÄLPER OMRÅDEN, FÖRETAG OCH MÄNNISKOR ATT VÄXA

När nya företag kan etablera sig och erbjuda arbetstillfällen skapar det liv och rörelse på platser som tidigare har varit öde, och gör skillnad i människors vardag. Det tycker vi är bra! Vi är ett fastighetsbolag som utvecklar kontors- och industrilokaler i expansiva områden i Stockholmsregionen. Du läser mer om oss på stendorren.se

STENDÖRREN

Lokaler som gör skillnad.

HEJ!

VÄLKOMMEN TILL SVENSKA JOURNALEN NR 3, 2019

Vi behöver hjälpas åt att lyfta det positiva

Att det är intensivt precis innan sommaren håller nog många med om. Naturligtvis spelar livssituationen in. En familj med tre barn som har olika aktiviteter med våravslutningar stressar runt mer än en pensionär, men det går fort överallt – även i naturen. Blommor sticker upp, grönskan är skir innan den blir grön och tiden mellan hägg och syren är kort.

Jag var på ett par föreläsningar i den där bråda tiden om trendspaning framåt. Det var dystert. En lågkonjunktur är på väg in, unga mår allt sämre, tilltron till institutioner går ner, speciellt i vissa grupper, och mycket som "alltid" har fungerat fungerar inte längre.

Budskapet krockade lite med försommaren utanför och med allt positivt som händer på Läkarmissionen.

"Jag upplever att det är många som vill göra vad de kan för en bättre värld."

För jag upplever att det är många som vill göra vad de kan för en bättre värld. Någon startar en insamling i sin bygd för drabbade i Moçambique, en annan låter sin fö-

delsedagsfest bli en stor insamling till Panzisjukhuset, människor blir igenkända av vår Givarservice för att de alltid vill ge generösa gåvogor när någon bekant fyller år.

Jag tror att vi behöver hjälpas åt att se och lyfta det positiva. Annars kan vi luras att tro att det negativa är mer sant. Vi behöver helt enkelt bestämma vilka vi vill identifiera oss med och vilka vi vill vara, och vilket perspektiv vi vill ta, speciellt i stressade tider.

EVA NORDENSTAM VON DELWIG
INFORMATIONANSVARIG PÅ LÄKARMISSIONEN

FOTO: CAROLINE WESSLEN

Agneta Sjödin om nöd och hopp i Uganda. Sid 14

FOTO: ANNA LEDN WIREN

04 En stjärnspäckad Mammagala drog in nya givare till Läkarmissionen.

06 Läkarmissionens Sifo-rapport avslöjar kvinnors känslor inför mammarollen.

07 **Lars Arrhenius:** Utbildning är bästa biståndet.

Succéduon ledde Mammagalan. Sid 4

08 Familjer får hållbara liv genom kvinnors sparande i Bangladesh.

FOTO: TORLEIF SVENSSON

22 Sira Jokinen Lisse blev en av årets mottagare av Stora Mammapriset.

24 **Konsert för Panzi** Anders Zackrén firade sin 70-årsdag till förmån för sjukhus i Kongo.

26 **En givande tanke** Är generösa människor mer empatiska?

28 Markus Ask om livet bakom turismen i Thailand.

Läkarmissionens fotograf väljer bilder. Sid 18

Läkarmissionen

LÄKARMISSIONEN är en biståndsorganisation som verkar för hållbar fattigdomsbekämpning utifrån ett rättighetsperspektiv. Läkarmissionen startade 1958 och har utsatta kvinnor och barn som en primär målgrupp. Från och med 2019 är International Aid Services, vars fokus är vatten och sanitet, en del av Läkarmissionen. Det gemensamma arbetet leds från Läkarmissionens huvudkontor i Vällingby. Insatserna görs främst i Afrika men även i Latinamerika, Asien och Östeuropa. Verksamheten finansieras till största del genom insamling från allmänheten i Sverige och institutionella bidrag. Läs mer på lakarmissionen.se.

Agneta Sjödin berättar om mötet med flyktingar i Kyangwali, Uganda

Foto: Anna Ledin Wirén.

12

ledamöter sitter i Läkarmissionens styrelse som är ytterst ansvariga för verksamheten.

MAMMORNAS GALA

Det blev en storslagen kväll på Berns i Stockholm när Läkarmissionen bjöd in till direktsända Mammagalan på mors dag. Många kända ansikten som samarbetar med Läkarmissionen, kom för att stötta alla världens mammor.

TEXT: THERESE HEDLUND
FOTO: ANNA LEDIN WIRÉN

FOTO: HÅKAN FLANK

Delar av Läkarmissionens huvudmannaråd.

41

personer är medlemmar i Läkarmissionens huvudmannaråd som årligen väljer styrelse, huvudmannaråd, revisor och valberedning.

57

procent av svenska mammor oroadе sig för smärtan inför sin förlossning, enligt Mammareporten.

1,5

miljoner kronor har Läkarmissionen fått via Sida och SMR för att hjälpa människor som flytt till Niger från Boko Harams attacker i Nigeria.

Margaux Dietz med sin mamma Eveline log ikapp under galan på Berns.

Duon Pernilla Wahlgren och Sofia Wistam var programledare för Mammagalan.

Årets mottagare av Stora Mammapriset blev Paulina Bengtsson från Novahuset och Sira Jokinen Lisse från Världens mammor.

Özz Nüjen och Johan Petersson höll högt tempo vid telefonväkteriet och tog emot samtal från nya månadsgivare.

Louise Winblad från Hej hej vardag, Mia Fernando från Baking Babies och Fru Vintage, Marlene Agemo, trivdes ihop.

Lina Hedlund och hennes mamma Eva Svantesson Hedlund trivdes på den blomsterfyllda terrassen.

Yvonne Ryding har inte bara haft titeln Miss Universum, hon är även medlem i Läkarmissionens huvudmannaråd.

Läkarmissionens marknadsavdelning på galans lila matta, Helen Karlström, Eva Nordenstam von Delwig, Hanna Rosell, Caroline Wesslén samt Dicran Sarafian.

Läkarmissionens generalsekreterare Lars Arrhenius med Agneta Sjödin.

Skidprofilen och blivande mamman Anna Haag kom med maken tillika skidåkaren Emil Jönsson Haag.

Nätaaktivisten och tidigare handbollsproffset Linnéa Claesson delade ut Expressens Stora Mammapriset.

Strålände Doreen Månsson, som har en lång historia med Läkarmissionen, var på topphumör.

Mammahalsbandet består av en stor ring som symboliserar mamman som kompletteras med småringar, en ring för varje barn.

Wistams mamma-smycke

Sofia Wistam skänkte 100 kronor till Läkarmissionen för varje Mammahalsband hon sålde i maj.

Programledaren Sofia Wistam är en av de profiler som Läkarmissionen samarbetar med och i samband med lanseringen av hennes senaste smyckeskollektion bestående av en serie skira Mammasmücken lät hon en del av förtjänsten för de fina halsbanden gå till Läkarmissionens arbete för mammor runt om i världen. Mammahalsbandet är en hyllning till alla mammor och består av en stor ring som symboliserar mamman som kompletteras med småringar, en ring för varje barn man har. Med sitt mamma-smycke vill Sofia påminna om den kraft som moderskapet ger. Att älska någon mest av allt.

Sju av tio svenska mammor känner sig otillräckliga

Citerat från afrikanska mammor:

DR KONGO

"Jag tycker att informationen på mödravården har varit mycket bra. Tack vare informationen har rädslan minskat."

Kavugho Des Anges, 19 år

BANGLADESH

"Alla i familjen ville att det skulle bli en pojke men jag ville ha ett friskt barn, jag brydde mig inte om könet."

Mitaly Majumdar, 26 år

Mammor känner oro

Sju av tio svenska mammor känner sig otillräckliga som mammor. Det visar den Sifo-undersökning Läkarmissionen lät göra där 1001 personer svarade på frågor.

Läkarmissionen lät kvinnor beskriva de känslor de förknippar med sin egen mamma. Ord som nämndes var "omtänksam", "hjälpsam" och "kärleksfull", egenskaper man även tillskrev sig själv i sin mammaroll. Trots det oroar sig 67 procent av de tillfrågade över att inte räckta till. **Varför gjorde ni den här undersökningen?** – Eftersom Läkarmissionen fokuserar på mammor i vårt bistånd och även gör en mammagala samt mycket annat kring mors dag så ville vi i år komplettera med en undersökning om

hur det är att vara mamma i Sverige. Samtidigt som vi intervjuade mammor i Indien, Bangladesh, DR Kongo och Etiopien, säger Eva Nordenstam von Delwig, informationsansvarig på Läkarmissionen. **Vad utläser ni av svaren?** – Att det är väldigt stora skillnader mellan mammor runt om i världen. När vi ville prata med kvinnor i Etiopien frågade våra lokala samarbetspartner vilken typ av mammor vi ville intervjua. Ville vi prata med mammor som bor med sina barn på gatorna, de utbildade i byarna som inte kan läsa eller skriva, eller de välutbildade kvinnorna i stan. – När man frågar vad kvinnor oroar sig för i samband med förlossning är det tydligt att alla,

oavsett var de bor, oroar sig för smärtan. Men de som saknar mödravård och inte vet vad som händer med kroppen under graviditet och förlossning påverkas lättare av rykten, vilket ökar oron. Som en mamma i Kongo sade: "Att vara gravid är att vara nära döden, det är en tid när man ber mycket, för man lever med en rädsla som bor i magen". **Vad önskar du att rapporten och era intervjuer ska bidra till?** – Till att samhörigheten mellan kvinnor ökar. Många lever i en helt annan verklighet än vi gör här i Sverige, men ändå är vi rätt lika. Kanske kan det inspirera till att vilja hjälpa andra mammor som inte har samma förutsättningar som vi.

Att sjunga en sång om ballonger – på engelska – är både kul och lärorikt.

Lärande lek i slummen

I STADEN MYMENSING i Bangladesh stöder Läkarmissionen sedan länge ett center som fångar upp barn i slummen som inte går i skolan. Det fungerar ungefär som en svensk förskola. Målet är att barnen så småningom ska börja i den vanliga skolan. Centret ger barnen en så bra grund att stå på, att övergången till vanlig skola går utmärkt, trots att barnens föräldrar själva är extremt fattiga och ofta analfabeter.

En brunn som ger friskt vatten förändrar livet i byarna i södra Niger.

15 nya borrhål

TERRORRÖRELSEN Boko Haram, känd bland annat för att kidnappa unga flickor, har länge spridit skräck och död i länderna runt Tchadsjön i Västafrika. I Niger finns idag över 250 000 flyktingar i ett område där Läkarmissionen arbetar sedan tre år tillbaka. Man ordnar rent vatten och möjligheter till förbättrad hygien och sanitet både för flyktingar och för den bofasta befolkningen. För ett år sedan startade Läkarmissionen ett nytt projekt finansierat av Svenska Missionsrådet och Sida. Projektet ger vatten till cirka 10 000 personer genom 15 nya borrhål med vattenpumpar. I januari i år togs de första vattenhålen i drift.

Utbildning kan ingen ta ifrån dig

Utbildning har ända sedan Läkarmissionen startade varit en av grundstenarna i vårt biståndsarbete. Sambandet mellan fattigdom och brist på utbildning är uppenbart. Den som saknar utbildning har ofta små möjligheter att påverka sitt liv, särskilt om det handlar om basala kunskaper som att läsa, räkna och skriva. För några veckor sedan besökte jag några av Läkarmissionens insatser i Brasilien. I ett av våra alfabetiseringsprojekt i Recife mötte jag och samtalade med tre kvinnor, Carla, Maria och Andrea, som först i vuxen ålder fått lära sig att läsa, skriva och räkna. De beskrev den stora förändring som detta inneburit. Carla berättade att hon inte längre behövde stoppa bussen och fråga chauffören vart bussen var på väg. Nu kunde hon själv läsa vad det stod på bussen. När hon besökte sjukstugan kunde hon läsa receptet som läkaren skrev ut. Med orden "Nu känner jag mig fri" avslutade Carla sin berättelse. Maria beskrev hur hon kunde räkna när hon fick betalt för varorna hon sålde på marknaden och Andrea berättade att hon nu kunde ge stöd till sina barn när de läste läxor och att hon nu själv kunde läsa sin bibel. De beskrev alla tre hur de tidigare känt sig isolerade och utestängda från samhället men att de nu fått sitt självförtroende tillbaka. Ja den stolthet som lyste i deras ögon kunde ingen undgå. Redan 1948 kom världens länder överens om att utbildning ska betraktas som en mänsklig rättighet och i Barnkonventionen uttalas detta som en tydlig rättighet för alla barn. Trots det går 253 miljoner barn inte i skolan och cirka 750 miljoner människor i världen kan inte läsa eller skriva. Därför fortsätter Läkarmissionen att kämpa för att så många som möjligt runt om i världen ska få lära sig just det. Jag tror personligen att just utbildning är det bästa biståndet. Utbildning banar väg ut ur fattigdom och utsatthet och skapar förutsättningar för människor att på egen hand förändra sina liv. Utbildning kan ingen ta ifrån dig.

LARS ARRHENIUS
GENERALSEKRETERARE PÅ LÄKARMISSIONEN

RÄKNA MED KVINNORNA!

Familjen Akter bodde förut i en hydda. Nu har de byggt ett tegelhus. De är en av femhundra familjer i Fulbaria, Bangladesh, vars situation förändrats tack vare Läkarmissionens insatser.

– Vi var fattiga och trodde inte att det skulle vara möjligt att förändra våra liv på detta sätt, säger mamma Niluta.

TEXT: CONNY SJÖBERG / FOTO: TORLEIF SVENSSON

Familjen Akter
framför sitt nya hus.

Fulbariadiistriktet i Bangladesh är jorden bördig, men den som inte äger egen mark tvingas ofta arbeta som daglönare. En osäker tillvaro med inkomster som knappt går att leva av. Resultatet blir ofta en fattigdom som går i arv till nästa generation, då barnens skolgång får avbrytas när det inte finns pengar till skolavgifter.

Förändringen börjar med kvinnorna. Och med spargrupper. Som i byn Khamarkhat där vi i dag kan se frukten av de insatser som bedrivs där med stöd av Läkarmissionen. Vi får följa med när de tjugosex medlemmarna i spargruppen har sitt veckomöte. Varje medlem (alla kvinnor) har med sig minst 20 taka (drygt två kronor) som ska sättas in på det gemensamma bankkontot.

INSÄTTNINGEN SKER genom att kvinnan lämnar sina pengar till ordföranden, som ger dem till kassören, som kontrollräknar och med hög röst anger den summa kvinnan vill sätta in, och som sekreteraren skriver upp i kontoboken. När ordföranden har kontrollerat att det blev rätt, är det dags för nästa medlem att lämna sitt belopp. På sitt insatta belopp får varje medlem i spargruppen en ränta på sex procent, tack vare de räntor som låntagare betalar. De kvinnor som vill starta en verksam-

het som kan ge inkomster får nämligen låna en mindre summa till nödvändiga inköp från den gemensamma kassan. Lånet ska vanligtvis

betalas tillbaka med ränta efter sex månader.

UPPFÖDNING AV DJUR är något många av kvinnorna har börjat med. Kycklingar, ankor och kaniner ger avkastning ganska snabbt. Och det gäller ju att betala tillbaka det man fick låna. När första lånet har klarats av, finns möjligheten att låna en lite större summa. Kanske för att köpa getter, får eller en ko.

Pengarna som kvinnorna tjänar genom att sälja djur, ägg eller mjölk använder de främst till två saker: barnens skolavgifter och nya satsningar på annat som kan ge inkomster.

DET DRÖJDE INNAN Nargis vågade gå med i en spargrupp. Folk hade sagt att hon och de andra bara skulle bli lurade. Men för fyra år sedan tog hon mod till sig.

– Nu vet jag hur det är. Om någon säger något ont om spargrupper, svarar vi alla ”det är inte sant”!

Nargis grupps första projekt blev att driva upp plantor för fruktträd, främst guava och mango.

– Våra mangoplantor är två år nu och när regntiden kommer ska vi sälja dem. Flera har redan varit här och beställt, så vi får ett bra pris, berättar maken Abul. Han har gjort ett enormt grävarbete för det stora projekt som hustrun Nargis fick låna pengar till genom spargruppen: en fiskdam.

I dammen finns sex olika sorters fiskar, bland annat karp. Det mesta säljs under oktober varje år, på en marknad i närheten. Andra tider på året är det mest för det egna hushållet som de då och då tar upp lite fisk. Med inkomsten

Spargruppens kassör Mitu Rani visar upp en av medlemmarnas insättningar på det gemensamma bankkontot.

Abul och Nargis stora projekt är en fiskodling.

Tack vare en kurs i skrädderi kan dottern Sweety hjälpa mamma Nargis att förbättra sin teknik.

I Naralas familj är det kaniner som hjälper till att betala hennes skolvavgifter.

från fisken har familjen bland annat kunnat köpa en bit mark intill huset där de bor. Och de har kunnat betala dotterns skolvavgifter.

– Hon kommer att få studera vidare om hon vill, säger Nargis stolt.

De har också en 18-årig son som tvingades sluta skolan för att familjen inte hade råd på den tiden. Han arbetar nu på en textilfabrik.

– Vi var så fattiga förut. Nu har vi det mycket bättre, konstaterar de.

GRANNFRUN NILUTA gick också med i den spargrupp som startades 2015.

”Jag är så stolt över hur vi som var så fattiga har kunnat förändra våra liv, tack vare det som vi har kunnat göra sedan jag gick med i spargruppen”

Hennes första lån gick till köpet av en symaskin. För snart två år sedan fick dottern Sweety gå en avancerad kurs i skrädderi.

– Jag fick diplom som bästa elev i den kursen, berättar hon stolt och tillägger: Jag har lärt mamma en hel del som hon inte kunde förut.

Nu syr mamman på dagarna och dottern på kvällarna. Sweety går första året på gymnasiet och vill utbilda sig till lärare.

– Jag ger privatundervisning till elever som går i årskurs 1–5 här i byn. Det ger oss också en inkomst, berättar Sweety.

Sonen Kobin är 15 år och går sista året på högstadiet. Han planerar att söka in till armén när han har åldern inne.

– Min son och min dotter är de första i hela vår släkt som studerar, poängterar mamma Niluta.

– Jag hoppas att folk en dag ska säga ”Deras föräldrar började som enkla daglönare, men titta var de är nu”! Jag är så stolt över hur vi som var så fattiga har kunnat förändra våra liv, tack vare det som vi har kunnat göra sedan jag gick med i spargruppen.

Arbetet med spargrupperna har kun-

nat växa med hjälp av Läkarmissionen som i många år har stöttat organisationen Adra som driver projekten på plats i Bangladesh. Adra ser även till att spargrupperna får besök av deras medarbetare som ordnar kurser och undervisar medlemmarna. När vi är hos spargruppen i Khamarkhat, hålls en liten föreläsning om näringsinnehåll i grönsaker och varför det är bra att odla och äta dem.

– I genomsnitt är vi aktivt med och stöttar en spargrupp i sex–åtta år beroende på hur snabbt den utvecklas. Då har de uppnått resultat och tillägnat

sig kunskaper som gör att vi inte längre behövs. I stället kan vi fokusera på andra byar, där vi behövs bättre, berättar Amol Kha, Adras projektledare i Fulbariadistriktet.

VAR HAN ÄN KOMMER dyker folk upp och hälsar hjärtligt på honom och de övriga i hans team. Det märks att de är välkända och omtyckta här.

– Folk här vill se konkreta bevis på att idéerna fungerar. Och nu har de själva eller deras grannar fått det så mycket bättre tack vare spargrupperna och de olika aktiviteter som de har satsat på.

INTERVJU:
AGNETA SJÖDIN

”SVÅRT ATT FINNA ORD”

Som programledare och reporter har Agneta Sjödin gjort många resor för att skildra människors livssituationer runt om i världen. Hon hade trott att erfarenheterna skulle räcka för det hon skulle få uppleva i Uganda. Men det blev en resa som skakade om.

TEXT: THERESE HEDLUND / FOTO: ANDREAS ZETTERLUND

AGNETA SJÖDIN

Ålder: 51

Gör: Programledare, författare.

Om att jobba med Hans

Fahlén: Det var jättekul. Han är en gammal kollega så det var roligt att nu ha honom som producent.

Därför behövs Mammagan:

Det är viktigt att lyfta fram den kvinnokraft som finns så att den kan växa och blir större. Kvinnor är en utsatt grupp, extremt utsatt i vissa delar av världen, och därför behöver vi samarbeta.

INTERVJU: AGNETA SJÖDIN

F

ör många är Agneta Sjödin programledaren vi sett leda glamourösa galor och konfettifyllda nyårsprogram. Men hon är också den som ofta skickats ut i världen för att med hjärta och värme skildra hur livet ser ut för de mest utsatta. Redan för 25 år sedan besökte Agneta Sjödin Moçambique tillsammans med en fotograf för att dokumentera följderna av det fruktansvärda inbördeskriget som pågick mellan 1977 och 1992. Sedan dess har hon besökt flera andra afrikanska länder, som Kenya, Sydsudan och Etiopien med olika hjälporganisationer. Och det var i samband med inspelningen av ett inslag för Mammagalan som sändes i Kanal 5 på mors dag som hon gjorde sin första resa med Läkarmissionen. Den gick till Uganda. En resa som berörde Agneta på djupet.

– Det är svårt att finna ord att beskriva det vi upplevde, men det var som att jag blev själsligt stum. Jag har aldrig tidigare besökt ett flyktingläger med så traumatiserade människor som jagats bort från sina hem.

FLYKTINGLÄGRET I KYANGWALI

ligger i västra Uganda på gränsen till DR Kongo. Hit har tusentals flytt från stridernas DR Kongo. Bara det senaste

60

Så många tusen människor har det senaste året kommit till det lilla flyktinglägret i västra Uganda.

året har 60 000 människor tagit vägen över sjön Lake Albert för att söka trygghet i Uganda.

– Det är så ofantligt många människor i lägret att det nästan är svårt att ta in.

Och det kommer hela tiden nya vågor med flyktingar.

Agneta och de andra i teamet besökte den del av lägret dit kongoleserna anländer efter att de tagit sig över vattnet och där de blir kvar tills de får någonstans att bo.

– Det är ett ganska stort område och jag trodde det skulle vara fullt av en massa tält, men vissa har varit där länge och bor i hus och vågar inte återvända hem.

Teamet besökte ett vatten- och sanitsprojekt som Läkarmissionen och

IAS bedriver på plats och Agneta hann möta många ur personalen under de dagar de var där.

– Det är så fascinerande att se hur de jobbar, hur det klarar av det.

För arbetssituationen är tuff för de ugandier som lägger sin tid på att hjälpa sin landsgrannar, de som många gånger utsatts för vidriga brott av de rebellgrupper som härjar i DR Kongo.

– Du vet, de kan slå till mitt i natten. Helt oförberett. Plötsligt är allt det här våldet över dig och folk flyr i panik åt alla håll och kanter, så att familjer

Agneta Sjödin om Läkarmissionens ansvariga på plats i Uganda: "Juliet är en helt fantastisk kvinna, så härlig. Och jag sa att om hon kommer på galan så ska jag gå med henne på lilla mattan".

Medan producenten Hans Fahlén, som var med på resan, väntade på fotografen omringades han plötsligt av barn. Det blev ett spontant glädjeögonblick som fångades på film.

splittras. Det får katastrofala följder. Och det är svårt att förstå hur det kan finnas så mycket ondska, att människor kan bli så känslolika att man nästan dödar med ett skratt.

– Och när man sedan träffar kvinnor och barn som vi gjorde fylls man av så mycket kärlek till dem, som flickan jag träffade som var så traumatiserad att hon inte sade någonting. Hon hade fått se sina föräldrar dödas med en machete. Jag kände fysiskt i mig hur nerstängd hon var. Det var fruktansvärt.

– Men jag mötte även kvinnan som

tog hand om henne, en grannkvinna som hon flydde tillsammans med. Hon var så stark. Jag beundrade hennes kraft.

Vad handlar den kraften om?

– Överlevnad. Alternativet är att lägga sig ner och ge upp. Men vi människor fungerar inte så, utan det finns en drivkraft i oss, en instinkt. Titta bara på växterna, de kan ju växa ur sten och betong. Den kraften finns i oss också.

Och den syntes extra tydligt i många av barnen. Som när fotografen var i väg för att ta lite bilder och Agneta och

”Plötsligt är allt det här våldet över dig och folk flyr i panik åt alla håll och kanter, så att familjer splittras.”

producenten Hans Fahlén väntade vid bilen. Plötsligt omringades de av barn. Det blev ett spontant glädjeögonblick som fångades på film av Andreas från Läkarmissionen och som Agneta sedan delade på instagram.

– Barnen pratar ju franska, även om de lär sig engelska på skolorna i lägret, så det var lite kul att vi kunde några ord och klarade att kommunicera med dem. Det behövs så lite för att de ska gå igång och tycka att det är roligt.

– Vi mötte förvånansvärt mycket glädje, kärlek och tacksamhet. I alla fall där vi var. Men sedan finns också de traumatiserade barnen som är helt avstängda. Dem får man inte kontakt med. Där finns ingen lek eller skratt.

AGNETA ÄR TACKSAM över att få göra de här resorna, att få åka ut och skildra hur världen ser ut.

– Jag är glad över att få känna den otroliga kärlek som finns mitt i allt det mörka. Den är unik och den ger mig hopp. Ibland har det känts hopplöst och jag har undrat vad det är för en värld vi har. Men då försöker jag fokusera på det som är bra. Och det är viktigt.

– Men vi måste samarbeta och se till att alla kan ha det bra där de bor. Och om vi bara hjälps åt, bidrar med det vi har, så kan de bygga upp något bra i sin del av världen.

"BILDERNA JAG INTE GLÖMMER"

Torleif Svensson är en av Läkarmissionens mest anlitade fotograferar. Vi bad honom välja några av de bilder han aldrig glömmer.

TEXT OCH FOTO: TORLEIF SVENSSON

NIGER 2017. I byar utan elektricitet och utan nätverk för telefon och internet dokumenterade jag, bland annat med drönare, ett växtodlingsprojekt som var möjligt tack vare en brunn. Normalt odlar de bara när regnet kommer.

BILDREPORTAGE:
TORLEIF SVENSSON

SYDSUDAN 2017. På grund av inbördeskrig flyr man eller vågar inte odla sin mark.

DARFUR 2007. Mitt under flyktkatastrofen får vi uppleva när borrtteamet äntligen får upp vatten ur borrhålet. Ett par milsmän till häst red förbi.

SYDSUDAN 2017. En ensam pappa söker vård för sin sjuka tvååring.

ETIOPIEN 2017. Åsneprojekt där fem familjer delar på en åsna som kan användas till att hämta vatten.

HONDURAS 2017. För att förmå ungdomar att inte ansluta sig till knarkligor skapar man ungdomsgrupper kring aktiviteter som sport och datorsport.

BANGLADESH 2019. I ett förebyggande gatubarnsprogram möter vi en flicka och hennes mamma på Mymensings soptipp som letar efter något ätbart eller något att sälja.

VANN STORA MAMMAPRISET

Mammaprisvinnaren Sira Jokinen Lisse hjälper "Världens mammor" att återfå självkänslan

Sira Jokinen Lisse, är en av de två kvinnor som på den direktsända Mammagalan den 26 maj fick ta emot Stora Mammapriset instiftat av Expressen.

– Det känns fantastiskt även om det kom väldigt oväntat. Och det var ju extra roligt att få ta emot priset på Mammagalan när vårt projekt heter just "Världens mammor".

Varför startade du "Världens mammor"?

– Jag har jobbat länge som konstnär och projektledare och är oerhört samhälls-engagerad. Så när BVC i Motala slog larm om att många mammor från andra länder satt isolerade i sina svenska hem tänkte jag att så kan vi inte ha det. Samtidigt vet jag att konst är en bra väg till att mötas, så jag drog igång ett projekt för att se om det funkade att nå dem. Och det blev ett jättesug från start. Så från att ha tänkt mig en liten grupp blev vi fort väldigt många. I dag är vi 400 kvinnor och mellan 1 500 och 2 000 barn.

Vad gör ni när ni träffas?

– Med skapandet som en grund har vi jobbat med olika teman där vi frågat kvinnorna vad som är viktigt för dem. Det har blivit ämnen som könsstämpning, jämställdhet, demokrati och psykisk ohälsa. Det har gett tillfälle till språkinläring i

de samtal som kommit upp men har också blivit en väg till att hitta tillbaka till sig själv genom att få dela sin historia med andra.

– Många säger att de varit starka i sina hemländer men att de tappade bort sig själva när de kom hit. En del bär på svåra trauman. Då är det lätt att bli vilsen. Så vi försöker lyfta fram det de är bra på för att bygga upp deras självkänsla igen.

I DAG FINNS "Världens mammor" på fem ställen i Östergötland, två grupper i Motala, en i Linköping, en i Norrköping och en i Vadstena. Målet är att fortsätta arbeta med fokus på att fler kvinnor och barn ska komma ut i samhället. Att de ska få nya vänner, lära sig svenska men även få förståelse för det land de kommit till.

– Vissa kvinnor har bott i Sverige i trettio år men har sett väldigt lite av sin kommun och vad som finns i länet. Så vi har gått på museum och gjort studiebesök i stadshuset för att ge inblick i hur samhället fungerar och för att fler ska lära sig sådant som vad demokrati är. Vi visar att deras röst är viktig.

Sira arbetar i dag heltid med "Världens mammor". Mycket av hennes tid går till att planera nya utflykter, läger och veckoträffar, men en hel del tid ägnas också till att

söka pengar för att finansiera verksamheten.

– För mig har arbetet med "Världens mammor" blivit ett sätt att leva, för det känns kul och värdefullt. Och jag känner ju de här kvinnorna nu och vet att det är viktigt att fler får ta del av deras tankar och idéer.

Därför tar hon gärna med några kvinnor när hon är ute och reser och berättar om projektet. Så även på Mammagalan där Samar Fawaz och Sakina Henriksson satt med i publiken. Representer för grupperna har också varit med och medverkat på större konferenser.

Precis som du arbetar Läkarmissionen med att stärka kvinnor för att på det viset förändra samhället. Ser du också att det är den rätta vägen att gå?

– Absolut, till hundra procent. Våra grupper är rätt mixade med kvinnor som precis kommit till Sverige och andra som varit här ett tag. De kommer från olika kulturer, religioner, traditioner och språk. Men vi enas alla i att vi vill få en bättre framtid för våra barn och barnbarn. Det är den gemensamma nämnaren och vägen dit går via att mammorna blir starka, hittar sin plats och sitt värde. Då blir de väldiga kraftpaket.

TEXT: THERESE HEDLUND

FOTO: ANNA LEDIN WIRÉN

SIRA JOKINEN LISSE

Ålder: 50.

Bor: Motala.

Familj: Make Danko Lisse och sonen Zaga Lisse.

Gör: Konstnär, projektledare, och grundare av "Världens mammor" som hon driver genom den ideella föreningen KISAM (konsten i samhället).

Aktuell: Tog emot Stora Mammapriset på Läkarmissionens direktsända gala i Kanal 5 på mors dag.

Musikfest för Panziskukhuset

När Anders Zackrés i Kristianstad fylld 70 år ville han göra något annorlunda, så i stället för att ha kalas ställde han till med en stor konsert till förmån för Panziskukhuset.

Anders Zackrés är en pensionerad näringslivsprofil i Kristianstad men känns också igen i både kultur- och kyrkosammanhang. Inte minst genom sitt dramaförfattande och sina kompositioner. Han har ett tydligt engagemang för andra människor. Så när 70-årsdagen närmade sig var det inte helt förvånande för den närmaste kretsen att Anders ville använda sin födelsedag för att hjälpa andra genom att ordna en stor konsert.

EFTER SAMTAL om konsert-idén med kyrkoherden Louise Nyman och organisten Sigrd Berggren var det bara att sätta igång med planeringen.

– Visst var det mycket jobb för att få allt att fungera men det var roligt. Och även om konserten var i mars pratar människor fortfarande om den fantastiska kvällen, berättar Anders.

För konserten blev en succé. Norra Åsums gamla kyrka var full till sista plats och närmare 150 personer fick vända i porten. Nära ett hundra personer medverkade. Alla ställde upp utan ersättning. Fyra körer, flöjt- och stråkensembler, trio, organist och pianister. En salig blandning av musik med klassiskt, visor och sånger ur väckelse-rörelsernas sångskatt. Även en kongolesisk sånggrupp medverkade.

– Födelsedagsfirandet kunde inte ha blivit bättre.

I stället för att ge blommor och presenter till en 70-årig gubbe känns det mycket bättre att pengarna nu får göra nytta. Samtidigt som jag fick bjuda församlingsbor, vänner och bekanta på en musikalisk upplevelse, säger Anders Zackrés.

Anders växte upp i ett hem som präglades av öppenhet, generositet, humanism, kristna värderingar och omtanke om medmänniskor, både hemma och i missionsländerna. Och hela idén med konserten byggde på att han ville bidra till något humanitärt arbete som bärs av den kristna kärlekstanken.

– **JAG KÄNDE TILL** Panziskukhuset och Dr Mukwege långt innan han fick Nobelpriset och vet vilka fantastiska insatser som görs där, säger Anders Zackrés.

Eftersom Anders har stort förtroende för Läkarmissionens sätt att arbeta och känner till det långvariga samarbetet med Dr Mukwege och Panziskukhuset var det självklart att de insamlade medlen skulle gå den vägen.

Den kollekt som samlades in under konserten, 42 000 kronor, är den största någonsin i Norra Åsums kyrka. Och tillsammans med de pengar som kom in under en visafn som Anders och Sigrd Berggren arrangerade någon dag senare i Vilans församling-hem är det närmare 50 000 kronor som nu skänks till Panziskukhuset.

TEXT: EVA NORDENSTAM VON DELWIG

Konserten i Norra Åsums gamla kyrka blev en succé. Kyrkan var full till sista plats och närmare 150 personer fick vända i porten.

Kristianstads pensionerade näringslivsprofil Anders Zackrés arrangerade konsert till förmån för Panziskukhuset i DR Kongo.

Kreatörerna Malin Mighetto och Anna Sylvan.

Deras företag ger Läkarmissionen pengar att hjälpa

2014 startades varumärket Mrs Mighetto av Anna Sylvan och Malin Mighetto. Sedan dess har det tillverkats barnrumsinredning, böcker, posters, tapeter och annat i deras egen väldigt speciella stil.

I vintras hade Mrs Mighetto en popup-butik där man lanserade en ny bok och lät tio procent av intäkterna gå till Läkarmissionen. Anna och Malin har också hjälpt Läkarmissionen att få nya månadsgivare.

Hur kommer det sig att ni som litet företag ändå väljer att ge bort pengar?

– Vi tänkte redan när vi startade för snart fem år sedan att vi ville dela med oss och drömde om att kunna ge bort lite större summor. Vi har det så bra, våra barn är trygga och har det bra och det ger en enorm tillfredsställelse att skänka pengar, berättar Anna.

Varför valde ni att stötta just Läkarmissionen?

– Vi gillar att Läkarmissionen arbetar lokalt och

utbildar människor på plats. Vi har träffat många positiva människor, eldsjälar och ambassadörer genom Läkarmissionen. Man blir inspirerad och vill vara med.

Är det skillnad på att ge bort pengar som företag eller som privatperson?

– Som företag kan man redan på inköpsnivå budgetera för att skänka pengar. Man kan i sin budget avsätta en post och planera för att ge bort. Det är som vilket sparande som helst. Ju tidigare man planerar sin insats desto större chans är det att det blir av.

TEXT: EVA NORDENSTAM VON DELWIG

SÅ FÅR VI EMPATI ATT GE MER

Det är lätt att tro att generösa människor är mer empatiska än andra. Men empati är inte ett karaktärsdrag menar Daniel Västfjäll, professor i kognitiv psykologi. Ett av hans forskningsområden handlar om just empati och vad som får oss att donera pengar, exempelvis till en hjälporganisation.

TEXT: EVA NORDENSTAM VON DELWIG / FOTO: TORLEIF SVENSSON

– DET FINNS INGET empaticentrum i hjärnan, det är mer så att vi tenderar vara mer empatiska i vissa situationer, säger Daniel Västfjäll.

Mycket i hans forskning kring beslutsfattande utgår från att vi människor använder oss av två olika system för att fatta beslut. System ett som är snabbt och intuitivt och system två som är rationellt och långsamt och kräver lite möda. Båda systemen har sina för- och nackdelar

Daniel Västfjäll.

FOTO: ANNA NILSEN

och behövs på olika sätt. När det kommer till beslut att donera pengar är det ofta system ett som aktiveras.

– Många människor drivs av känslor när de väljer att ge och det är bra för det motiverar givande. Men det kan vara dåligt på andra sätt.

Som exempel nämner han bilden på den treåriga Alan Kurdi, pojken som drunknade i Medelhavet, och hur en stor hjälporganisation märkte att insamlingen plötsligt ökade när bilden dök upp i medierna. Från att ha fått in mellan 30 000–40 000 kronor per dag gick insamlingen plötsligt upp till över 3 miljoner. Men fem veckor senare var summorna tillbaka på samma nivå som

innan bilden började spridas.

– Vi vet med vårt system två att även om inte just den bilden dyker upp i flödet så är det fortfarande barn och vuxna som dör på Medelhavet. Men vi känner inte samma sak längre. Det handlar om kraften i en bild och hur känsla och tanke inte alltid går ihop.

DANIEL BERÄTTAR om att vårt känslsystem ”inte kan räkna”, vilket i forskningen kan kopplas till hur människoliv värderas hos givarna. Det innebär att man lätt kan tänka ”fel” i givandesituationer då vi hellre donerar pengar för att rädda fyra liv av sex möjliga än fyra liv av 10 000, även om det i båda

fallen är samma antal liv som räddas. Vi tycker det är mycket värt att rädda en speciell person. Och att gå från att rädda ett till två liv värderas också högt. Men när vi går från 88 personer till 89 blir det inte alls samma upplevda värde. Trots att fler människoliv räddas.

– Vi kallar det för medkänslans kollaps. När vi visar en bild på ett barn som behöver hjälp har människor en stark empatisk medkänsla och en större lust att hjälpa än om det är fem barn på

”Många människor drivs av känslor när de väljer att ge och det är bra för det motiverar givande.”

bilden. När många omfattas av en problematik har vi svårt att känslomässigt engagera oss, berättar Daniel.

Undersökningar visar också att om man blandar system ett och system två i samma budskap och lägger in statistik får man sämre resultat än om man bara går på känslan. Människor donerar mer

LÄS MER OCH STÖTTA VÅRT ARBETE:
WWW.LAKARMISSIONEN.SE

Hanna Rosell,
insamlingsansvarig på
Läkarmissionen.

”Läkarmissionen spelar inte på känslor”

Vad säger du om Daniels forskning?

– Det här är ju något som vi som arbetar med insamling behöver förhålla oss till varje dag. Att insamling mycket styrs av känslor. Däremot skulle jag inte säga att Läkarmissionen spelar på känslor.

– När vi till exempel skriver insamlingsbrev så förhåller vi ju oss till en verklighet som finns på riktigt. De människor vi pratar om finns, och de lever i den utsatthet som vi berättar om. Men samtidigt vet vi att fler vill vara med och bidra om vi berättar på ett visst sätt. Därför är det också skönt med Svenska Journalen där det finns möjlighet till fördjupning. Man får reda på fler saker om de personer vi möter och de insatser vi genomför.

till samma budskap utan fakta.

Samtidigt är det ett faktum att vi mår väldigt bra av att ge. Hjärnans belöningssystem aktiveras vid donationer precis som empatiska handlingar ger fördelar. Vi blir lyckligare i en relation med en empatisk partner, vi blir lyckligare på jobbet med en empatisk chef. Så även om empati kostar på så för empati också med sig fördelar.

– Lidandet är så stort att som enskild kan man inte göra så mycket. Men det blir samtidigt ett irrationellt och felaktigt beslut att inte göra någonting alls. Då är det lilla bättre, och det får man själv också fördelar av, säger Daniel Västfjäll.

Markus Ask ansvarar för Läkarmissionens regionala resurscenter i Asien.

”Hjälpen som sänds ut gör stor skillnad”

möjligheten att utvecklas och lära sig om sina rättigheter.

HÄR I THAILAND pågår ett arbete genom vår lokala samarbetspartner som handlar om att motverka den utbredda människohandeln i landet. Trafficking är ett stort problem här, där korruptionen möjliggör dess existens. Därför är arbetet med att motverka såväl människohandel som korruption av yttersta vikt.

Människohandeln i Thailand kommer i olika skepnader. Det handlar om sexuell exploatering som både närs lokalt och av sexturismen. Det handlar även om arbetsrelaterad människohandel som återfinns inom exempelvis fiskenäringen, påtvingat tiggeri, industriarbete, hushållsarbete, jordbruksarbete eller bland de barn som blir tvingade att sälja blom-
mor till turister på stadens gator och restauranger. Vår partners fokus är framförallt att motverka människohandeln som riktar sig mot unga pojkar och män.

TROTS ALLT MÖRKER bryter dock ljuset fram i Thailand och i våra övriga samarbetsländer i Asien. Läkarmissionen får vara en del av en större påverkans- och förändringsprocess. Förändring tar tid och det finns ännu mycket att göra i fråga om fattigdomsbekämpning,

men tillsammans är vi på en resa där målet är att eliminera fattigdom i alla dess olika skepnader.

Tack för att du vill vara med och förändra. Tack för att du vill göra den resan tillsammans med oss på Läkarmissionen.

MARKUS ASK

Chiang Mai, Thailand, 17 maj 2019

FOTO: TORLEIFSVENSSON

”Min dröm om att få motverka fattigdom har blivit verklighet.”

varje gång jag möter människor som har fått uppleva en förvandling i sina liv. Barn får möjlighet att lära sig läsa, skriva och räkna. Män och kvinnor ges chansen till att genom olika former av kapacitetsstärkande insatser lära sig handfasta yrken och att starta egna verksamheter. Kvinnor som i vissa patriarkala strukturer inte förfogar över samma frihet som männen får

Många svenskar som reser till Thailand ser ofta bara det vackra. Thailand är verkligen vackert på så många plan. Men bakom allt det vackra finns dock stora behov av förändringar. Ett sådant behov är att bekämpa människohandeln.

I min roll som direktor för Läkarmissionens regionala resurscenter för Asien lever jag nära Läkarmissionens lokala samarbetspartners i regionen, där en viktig del i arbetet är relationsbyggandet. Jag finns till för stöd och utveckling, men fungerar även som en granskande faktor, där rollen innebär att se över att medlen som Läkarmissionen sänder ut används ändamålsenligt och att aktiviteterna bedrivs enligt plan och med kvalitet. Utöver arbetet med våra partners leder jag verksamheten på det regionala resurscentret i Chiang Mai och fungerar som en länk mellan arbetet i Asien och Läkarmissionens huvudkontor i Sverige.

MIN DRÖM OM att få motverka fattigdom har blivit en verklighet för mig i det här jobbet. Det som nu pågår i Asien är fantastiskt. Genom våra lokala samarbetspartners insatser förändras strukturer och samhällen. Tack vare gåvogivare i Sverige och verktyg såsom ny kunskap och möjlighet till självförsörjning, kan människor själva bryta sig loss från fattigdomens bojor.

Hjälpen som sänds ut gör stor skillnad och det värmer oerhört i hjärtat

I Läkarmissionens gåvoshop på nätet går det att köpa produkter som räddar liv.

Gå in på lakarmissionen.se/gavoshop

Bristen på mat är akut i Jemen och befolkningen är helt beroende av omvärldens hjälp.

Akut brist på mat i Jemen

Läkarmissionen stödjer hjälpprojekt.

Världens värsta humanitära kris pågår just nu i Jemen. Efter flera år av våldsamma strider har stora delar av samhället kollapsat.

Situationen i Jemen fortsätter att vara extremt svår.

– Människor är desperata efter fem års krig och halva

befolkningen är beroende av hjälp utifrån för att få mat. Detta är den största humanitära krisen i världen just nu, säger Milward Mwamvani på Läkarmissionen.

Bristen på god hygien har lett till kolerautbrott i olika delar av landet. Därför är det i Läkarmissionens hjälppro-

jekt viktigt med information om hur man skyddar sig och vad man ska vara uppmärksam på när det gäller kolera.

EN ANNAN UTMANING är möjligheten att få in hjälpen i landet. Därför är det viktigt med lokala partner som känner till kontexten.

– Visst är koleran ett problem men det absolut största problemet är bristen på mat!

Och det påverkar också vår lokala personal, som har samma problem som alla andra med att kunna äta sig mätta.

En matkorg till Jemen kostar 585 kronor och räcker i cirka en månad för en familj. Swisha till 90 00 217 eller använd Plusgiro 90 00 21-7. Skriv Jemen i meddelandet.

Så handlar du i vår gåvoshop

Det är inte lätt att köpa presenter till den som redan har "allt", eller som inte gillar prylar. Då är det perfekt att använda Läkarmissionens fina presentbutik på nätet. Där hittar du konkreta hjälpinsatser att ge bort – eller välja när du själv vill ge en gåva till

ett biståndsprojekt. Där finns något för varje plånbok, från 50 kronor och upp. Gåvan gör gott för den som ger och den som får samtidigt som den gör stor nytta. Gå in på vår hemsida, lakarmissionen.se och klicka på Gåvoshop. Välj vilket projekt du vill stödja och belopp. Följ sedan instruktionerna för betalning.

Du kan betala via din internetbank, med bankkort eller med inbetalningskort. Ange om du vill ha ett gåvobevis och lägg då in din personliga hälsning. Gåvobeviset kan du få som en pdf att mejla vidare eller att skriva ut. Du kan även välja att beställa ett gåvokort som trycks och skickas till den adress du anger.

Lätt

		5	9			1	6	
6				4	5	9	3	
	4						8	5
1			6					
				2	3			
9	3	4		5				
			2					
		1			6			
4	5	2						

Medelsvår

		7						4
6			5			2	3	
5				9	3			8
	9	3			7	6		
							8	
8		2	4		6		9	
		6	9				5	
						2	3	
2	5			8		7		6

Fyll i de tomma rutorna så att alla siffror från 1–9 finns med i varje lodrät och vågrät rad, samt i varje fält med 9 rutor.

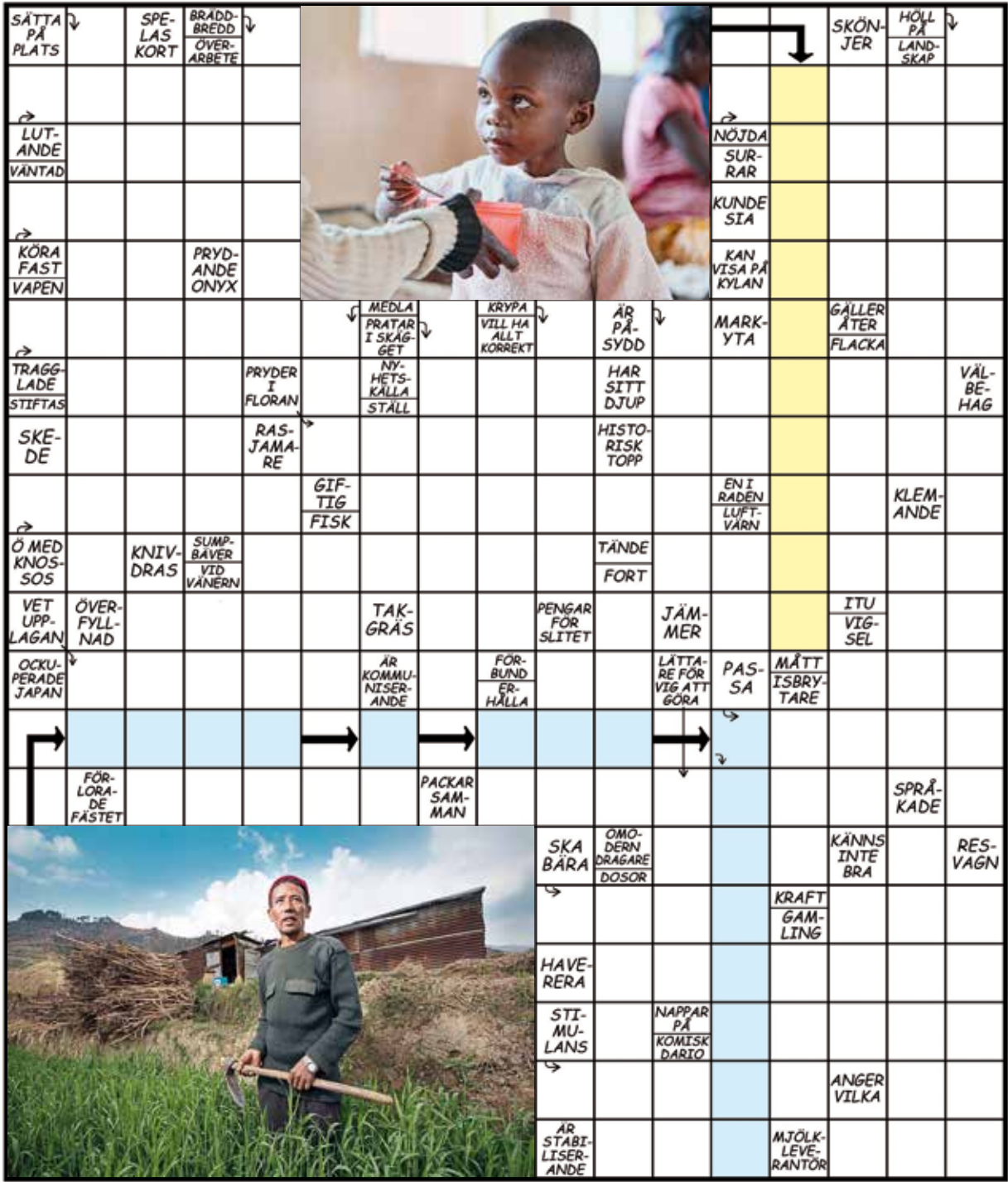
Krysslösning april

Här är det rätta svaret på korsordet i april 2019. Ett stort grattis till IngaLisa Gustafsson, Upplands Väsby, Berit Fornheim, Oskarshamn och Margareta Andersson, Vaggeryd som vann boken *Den japanska livskonsten till ett långt och lyckligt liv*.

GLAD SOMMAR!

Vi på Läkarmissionen vill önska alla våra fantastiska givare en riktigt skön sommar! 1 juli till 2 augusti har Givar-service öppet mån–fre 9–12. Nästa nummer av Svenska Journalen kommer i september.

Junikrysset

Du behöver inte skicka in hela krysset. Fyll bara i tävlingskupongen här bredvid eller skriv svaren på ett vykort. Skicka till: Swedmedia, 105 36 Stockholm. Märk kuvertet "Journalenkrysset nummer 3, 2019". Senast den 30 juli vill vi ha ditt svar. De tre först öppnade rätta lösningarna vinner boken *Hippie* av Paulo Coelho.

Namn
Adress
Postadress

MAMMAGALAN

TACK!

Ett stort tack till alla företag
och privatpersoner som bidrog
till årets Mammagala.

Nu kämpar vi vidare för att fler
mammor ska kunna ge sina barn
en trygg start i livet.

Tillsammans förändrar vi framtiden
för kvinnor och barn i utsatthet.

Missade du galan på mors dag

finns den att se på dplay.se

Läkarmissionen
lakarmissionen.se